

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 250/2547

นาง แฉล้ม ทิพย์วรรณ กับพวกโจทก์ นาง กุหลาบ ไชยทรัพย์หรือชัยทรัพย์ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 248, ป.พ.พ. มาตรา 1358, ป.วิ.พ. มาตรา 161, ป.พ.พ. มาตรา 1382, ป.พ.พ. มาตรา 1381, ป.พ.พ. มาตรา 1754

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นทายาทของ ม. แบ่งที่ดินมรดกแก่จำเลยทั้งห้า ซึ่งเป็นทายาทของ ม. โดยให้เป็นของจำเลยที่ 1 จำนวน 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จำนวน 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา คิดเป็นเงินรวม 313,833.32 บาท แม้จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งรวมกันมา การอุทธรณ์ฎีกาก็ต้องถือทุนทรัพย์ของจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แยกกันเพราะเป็นเรื่องจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ใช้สิทธิเฉพาะของตน เมื่อที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งห้า ตีราคาเป็นทุนทรัพย์รวมกันมีราคา 313,833.32 บาท ที่ดินแต่ละส่วนที่จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ฟ้องแย้งจึงมีราคาไม่เกิน 20,000 บาท ดังนั้น ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาสำหรับจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แต่ละส่วนจึงไม่เกิน 200,000 บาท ต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่ง จำเลยทั้งห้าได้ให้การในตอนต้นว่าที่ดินพิพาททั้งแปลงเป็นกรรมสิทธิ์ของ ม. เจ้ามรดกแต่ผู้เดียว แต่จำเลยทั้งห้าก็ให้การอีกตอนหนึ่งว่าจำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทในส่วนของ ก. ด้วยการครอบครองปรปักษ์ ดังนั้น ฎีกาของจำเลยทั้งห้าที่ว่าม. ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทคนเดียวมิใช่ ก. ถือกรรมสิทธิ์ร่วมด้วย จึงขัดแย้งกับคำให้การของจำเลยทั้งห้า ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินซึ่งมีจำเลยที่ 1 พ. และ ก. ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1358 ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรวมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินรวมกันและเจ้าของรวมคนอื่น ๆ มีสิทธิใช้ทรัพย์สินได้ แต่การใช้นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่น ๆ ตามมาตรา 1360 ตราบใดที่ยังไม่มีการแบ่งแยกที่ดินกันเป็นส่วนสัดส่วน การที่ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์คนหนึ่งคนใดเข้าครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินก็ต้องถือว่าครอบครองที่ดินส่วนนั้น ๆ ในฐานะเจ้าของรวมคนหนึ่งเท่านั้น หากก่อให้เกิดสิทธิที่จะอ้างว่าตนครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเสียแต่คนเดียวไม่ ดังนั้นการที่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ทายาทผู้สืบสิทธิจาก พ. ได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท หากทำให้จำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ทางปรปักษ์ไม่ เว้นเสียแต่จะได้เปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือ เมื่อจำเลยทั้งห้าไม่ได้บอกกล่าวไปยัง ก.ว่าจะไม่ยึดถือทรัพย์สินแทน ก. อีกต่อไปตามมาตรา 1381 จึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงฐานะยึดถือแทนผู้มีสิทธิครอบครองได้ และไม่อาจถือได้ว่าเป็นการแย่งการครอบครองทำอุทธรณ์โจทก์ทั้งสองมิได้ขอให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ทั้งสองในศาลชั้นต้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในศาลชั้นต้นด้วย เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแก่ฝ่ายที่ชนะคดีไม่ว่าคู่ความฝ่ายนั้นจะมีคำขอหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 161 และมาตรา 167 ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องว่า เดิมที่ดินโฉนดเลขที่ 489 เนื้อที่ 13 ไร่ 1 งาน 80 ตารางวา มีชื่อนางเม้า ดาวเรือง และนายแก่น ดาวเรือง เป็นเจ้าของรวม ต่อมานางเม้าถึงแก่กรรมที่ดินส่วนของนางเม้า เนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา จึงเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทได้แก่นายแก่น นางพุก ทิพวัลย์ และจำเลยที่ 1 เนื้อที่คนละ 2 ไร่ 96 ตารางวา (ที่ถูก 96 2/3 ตารางวา) รวมแล้วเป็นส่วนของนายแก่นเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 89 ตารางวา (ที่ถูก 86 2/3 ตารางวา) ครั้นนายแก่นและนางพุกถึงแก่กรรมที่ดินส่วนของนายแก่นเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทได้แก่โจทก์ทั้งสองและสวนของนางพุกเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทได้แก่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 โจทก์ทั้งสองแจ้งแก่จำเลยทั้งห้าขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมที่ดินดังกล่าว แต่จำเลยทั้งห้าเพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยทั้งห้าร่วมกับโจทก์ทั้งสองแบ่งกรรมสิทธิ์รวมที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ให้แก่โจทก์ทั้งสองเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 89 ตารางวา ให้จำเลยทั้งห้าส่งมอบโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์ทั้งสองจำเลยทั้งห้าให้การกับฟ้องแย้งว่า นางเม้า ดาวเรือง มีที่ดินอยู่ 2 แปลง เมื่อปี 2478 นางเม้ายกที่ดินแปลงหนึ่งให้นายแก่น ดาวเรือง ส่วนอีกแปลงหนึ่งได้แก่ที่ดินตามฟ้องนางเม้าแบ่งให้จำเลยที่ 1 เนื้อที่ 6 ไร่ และนางพุก ทิพวัลย์ เนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน จำเลยที่ 1 และนางพุกได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ที่ดินโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมาเป็นเวลากว่าสิบปีหลังจากนางพุกถึงแก่กรรมจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 เข้าครอบครองที่ดินส่วนของนางพุกต่อมา โดยนายแก่นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ขอรับมรดกที่ดินตามฟ้อง จำเลยทั้งห้าจึงได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ขอให้ยกฟ้องและพิพากษาว่าที่ดินส่วนของนายแก่นเนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 เนื้อที่ 3 ไร่ 33 งาน 85 ตารางวา ให้โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยทั้งห้าเป็นเจ้าของที่ดินตามส่วนที่ได้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินเลขที่ 489 หากโจทก์ทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ทั้งสอง ห้ามโจทก์ทั้งสองและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดินโจทก์ทั้งสองให้การแก้ฟ้องแย้งว่า นางเม้า ดาวเรือง ไม่มีสิทธิยกที่ดินส่วนของนายแก่น ดาวเรือง ให้แก่ผู้อื่น จำเลยทั้งห้าครอบครองที่ดินตามฟ้องแทนทายาทอื่นโดยไม่เคยบอกกล่าวเปลี่ยนแปลงขณะการยึดถือ จึงไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ขอให้ยกฟ้องแย้งศาลชั้นต้นพิพากษาว่าที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ตำบลดงน้อยใต้ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนของนายแก่น ดาวเรือง เนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และจำเลยที่ 2 (ที่ถูกจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5) เนื้อที่ 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา ให้โจทก์ทั้งสองจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยทั้งห้าเป็นเจ้าของที่ดินตามส่วนที่ได้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินดังกล่าว หากโจทก์ทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ทั้งสอง ห้ามโจทก์ทั้งสองและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดิน ให้ยกฟ้องโจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับโจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 2 จำเลยที่ 1 ถึงแก่กรรมนายเสริม ชัยทรัพย์ยืน คำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลอุทธรณ์ภาค 2 มีคำสั่งอนุญาตศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิจารณากลับให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันแบ่งแยกที่ดินโฉนดเลขที่ 489 ตำบลดงน้อยใต้ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้โจทก์ทั้งสองเนื้อที่ 8 ไร่ 3 งาน 86 2/3 วิธีการแบ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 ให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ทั้งสองโดยกำหนดค่าทนายความรวม 10,000 บาท ให้ยกฟ้องแย้ง และให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ในส่วนฟ้องแย้งแทนโจทก์ทั้งสองโดยกำหนดค่าทนายความ 5,000 บาท จำเลยทั้งห้าฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติ

ตามที่คู่ความมิได้โต้แย้งกันว่า นางเฝ้า ดาวเรือง มีบุตร 3 คน คือนายแก่น ดาวเรือง จำเลยที่ 1 และนางพุก ทิพวัลย์นางเฝ้าถึงแก่กรรมก่อนนายแก่น โจทก์ทั้งสองเป็นหลานและมีสิทธิรับมรดกของนายแก่นแทนที่บิดามารดาที่ถึงแก่กรรม ส่วนจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 เป็นทายาทของนางพุก หลังจากนางเฝ้าถึงแก่กรรม จำเลยที่ 1 และนางพุกรับมรดกที่ดินโฉนดพิพาทเอกสารหมายเลข จ.7 เฉพาะส่วนของนางเฝ้าและเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินทั้งแปลงตลอดมา คดีนี้จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ทั้งสองแบ่งที่ดินพิพาทแก่จำเลยทั้งห้าโดยเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 จำนวน 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา และเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จำนวน 3 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา คิดเป็นเงิน 313,833.32 บาท เห็นว่า แม้จำเลยทั้งห้าฟ้องแย้งรวมกันมา การอุทธรณ์ฎีกาก็ต้องถือทุนทรัพย์ของจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แยกกันเพราะเป็นเรื่องจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ใช้สิทธิเฉพาะของตน เมื่อที่ดินพิพาทที่จำเลยทั้งห้าได้ราคาเป็นทุนทรัพย์รวมกันมานั้นมีราคา 313,833.32 บาท ที่ดินแต่ละส่วนที่จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ฟ้องแย้งขอแบ่งจึงมีราคาไม่เกิน 200,000 บาท ดังนั้น ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาสำหรับจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 แต่ละส่วนจึงไม่เกิน 200,000 บาท ต้องห้ามคู่ความฎีกาในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248 วรรคหนึ่ง แม้ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาในส่วนฟ้องแย้งขึ้นมา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัยที่จำเลยทั้งห้าฎีกาประการแรกว่า ที่ดินพิพาทตามโฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข จ.7ระบุเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินว่า อำแดงเฝ้ามารดานายแก่นบุตร นำหมายถึงนางเฝ้ามารดาของจำเลยที่ 1 คนเดียวไม่น่ามีนายแก่น ดาวเรือง เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินร่วมด้วย ดังนั้นการที่นางเฝ้ามารดาของจำเลยที่ 1 ยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ 1 และนางพุกมารดาของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 จึงเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต และย่อมกระทำได้ไม่มีกฎหมายห้ามนั้น เห็นว่า แม้จำเลยทั้งห้าได้ให้การในความตอนต้นว่าที่ดินพิพาททั้งแปลงเป็นกรรมสิทธิ์ของนางเฝ้าแต่ผู้เดียว แต่จำเลยทั้งห้าก็ให้การอีกตอนหนึ่งว่าจำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทในส่วนของนายแก่นด้วยการครอบครองปรปักษ์ ดังนั้น ฎีกาของจำเลยทั้งห้าในส่วนนี้ จึงขัดแย้งกับคำให้การของจำเลยทั้งห้า ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยที่จำเลยทั้งห้าฎีกาว่าการครอบครองที่ดินพิพาทของจำเลยทั้งห้าถือว่าการครอบครองปรปักษ์ในที่ดินพิพาทส่วนของนายแก่นจนได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 แล้วนั้น เห็นว่า ที่ดินพิพาทซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินตามโฉนดที่ดินเอกสารหมายเลข จ.7 ซึ่งมีจำเลยที่ 1 นางพุกและนายแก่นถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1358 ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรวมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินรวมกัน และเจ้าของรวมคนอื่น ๆ มีสิทธิใช้ทรัพย์สินได้ แต่การใช้ นั้นต้องไม่ขัดต่อสิทธิแห่งเจ้าของรวมคนอื่น ๆ ตามมาตรา 1360 ตรีบใดที่ยังไม่มีการแบ่งแยกที่ดินกันเป็นส่วนสัด การที่ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์คนหนึ่งคนใดเข้าครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินก็ต้องถือว่าครอบครองที่ดินส่วนนั้น ๆ ในฐานะเจ้าของรวมคนหนึ่งเท่านั้น หากก่อให้เกิดสิทธิที่จะอ้างว่าตนครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเสียแต่คนเดียวไม่ เพราะวก่อนที่จะมีการแบ่งแยกก็ยังไม่อาจทราบได้ว่าที่ดินส่วนนั้นจะเป็นเจ้าของรวมคนใดแน่ ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ผู้สืบสิทธิจากนางพุกได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท หากทำให้จำเลยทั้งห้าได้กรรมสิทธิ์ทางปรปักษ์ไม่ เว้นเสียแต่จะได้เปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือโดยบอกกล่าวไปยังนายแก่นเจ้าของรวมว่า ไม่มีเจตนาจะยึดถือทรัพย์สินแทนนายแก่นอีกต่อไปคดีนี้ไม่มีข้อเท็จจริงให้ถือว่า จำเลยทั้งห้าได้บอกกล่าวไปยังนายแก่นว่าจำเลยทั้งห้าเจตนาจะไม่ยึดถือทรัพย์สินแทนนายแก่นอีกต่อไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1381

จึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงฐานะยึดถือแทนนายแก่นผู้มีสิทธิครอบครองได้และไม่อาจถือได้ว่ามีการแย่งการครอบครอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษามานั้น ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาที่จำเลยทั้งห้าฎีกาว่า โจทก์ทั้งสองไม่ฟ้องภายในอายุความมรดกตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 คดีเป็นอันขาดอายุความนั้น เห็นว่าประเด็นเรื่องอายุความมรดกนั้นจำเลยทั้งห้ามิได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การ จึงเป็นข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยที่จำเลยทั้งห้าฎีกาข้อสุดท้ายว่า คดีนี้ทำยอุทธรณ์โจทก์ทั้งสองมิได้ขอให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ทั้งสองในศาลชั้นต้น แต่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาให้จำเลยทั้งห้าใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในศาลชั้นต้นด้วยเป็นการพิพากษาเกินคำขอ เห็นว่า เป็นเรื่องที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 ใช้ดุลพินิจกำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแก่ฝ่ายที่ชนะคดี ไม่ว่าคู่ความฝ่ายนั้นจะมีคำขอหรือไม่ก็ดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 161 และมาตรา 167 จึงหาได้เกินคำขอไม่ ฎีกาจำเลยทั้งห้าทุกข้อฟังไม่ขึ้นพิพากษายืน ให้ยกฎีกาในส่วนฟ้องแย้งของจำเลยทั้งห้า คืบค่าขึ้นศาลชั้นฎีกาส่วนนี้ทั้งหมดแก่จำเลยทั้งห้า ค่าฤชาธรรมเนียมอื่นชั้นฎีกาทั้งหมดให้เป็นพับ"

องค์คณะ

เกรียงชัย จิงจตุรพิธ · วิชัย วิวิตเสวี · สรรพ อุดมทวี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/250/2547>